

Obsolescència programada

PER QUÈ CONFORMAR-SE A TENIR CLIENTS QUE COMPREN UNA SOLA VEGADA PODENT-LOS TENIR COMPRANT TOTA LA VIDA? AQUESTA ÉS LA PREMISA AMB QUÈ TREBALLEN AVUI ELS FABRICANTS DE DETERMINATS PRODUCTES, UNA PRÀCTICA MÉS ANTIGA DEL QUE PENSEM.

Text de PERE RENOM

L'ANY 2012 em van regalar un Iphone 4 pel meu aniversari. Sis anys després el meu aparell ja no és el que era. Cada vegada funciona pitjor, pràcticament té la memòria col·lapsada malgrat no hi tinc ni aplicacions, ni fotos, ni vídeos, i la bateria té una autonomia d'unes 3 hores, per la qual cosa sovint l'he d'utilitzar endollat al corrent elèctric. Res de tot això és casualitat, sinó que respon a un disseny planificat pel fabricant: l'obsolescència programada.

L'obsolescència programada va néixer a principis del segle XX. La idea era literalment brillant ja que semblava que inicialment es va aplicar en el camp de les bombetes. Es diu que el 1925 es va crear en secret el Comitè de les Mil hores de Vida, l'objectiu del qual era reduir tècnicament la vida útil de les bombetes. I també es diu que potser empreses com Philips a Holanda, Osram a Alemanya i Llums Ze-

ta a Espanya formaven part d'aquest comitè. La realitat és que mil hores de vida pot semblar molt per una bombeta, però si fem càlculs veurem que un ús moderat de 4 hores al dia representen 250 dies, uns 8 mesos, com a molt.

Aquesta iniciativa va tenir un èxit aclaparador i de mica en mica es va anar extenent a una immensa quantitat de productes, no només tecnològics. L'any 1940 el gegant americà de la indústria química Dupont va presentar una fibra sintètica revolucionària anomenada niló (nylon) amb la que es fabricaven mitges per a les dones totalment irrompibles. De fet, eren tan resistent que hi ha víde-

os promocionals de l'època on es veu que s'utilitzaven mitges de niló per remolcar cotxes averiats. Tanmateix, els fabricants es van adonar aviat que aquest producte no podia ser rendible i van començar a reduir-li la vida deliberadament.

Avui les mitges s'estripen gairebé amb un sospir. I no només les mitges. Rentadores, microones, rentavaixelles, neveres, televisors, ordinadors o impressores, han corregut una sort similar, i la seva vida útil s'ha anat reduint progressivament a cada dècada.

Alguns estudis europeus assenyalen que entre els anys 2004 i 2013 la durada mitjana dels dispositius elec-

Als anys 40 les bombetes van començar a durar només 1.000 hores. L'estratègia va ser implantada per fabricants de mitges i electrodomèstics

NO ÉS UNA CUINA! És una impressora Xerox 9700 del 1977. Avui, les impressores deixen de funcionar després d'un determinat número d'impressions.

1928

AQUEST ANY, LA REVISTA DE PUBLICITAT 'PRINTERS INK' ADVERTIA QUE UN PRODUCTE QUE NO ES DESGASTA AMB EL TEMPS ÉS UNA TRAGÈDIA PER ALS NEGOCIS.

trònics es va reduir de catorze a tretze anys de vida útil. Una cadena sempre es trenca per la baula més dèbil. Cal, doncs, incloure una baula dèbil en l'aparell i, a més, cal que no es pugui reparar o que surti més a compte comprar-ne un de nou. Aquesta baula pot ser mecànica, electrònica, o digital, segons el producte. Per exemple, la majoria de les rentadores han substituït l'acer inoxidable per plàstic en les cubetes, alguns ordinadors tenen els curtcuits més sensibles a la temperatura prop de les fonts de calor i certes impressores de tinta incorporen un xip que limita el nombre d'impressions.

LA NATURA COM A MODEL

La idea ens pot semblar perversa, però... i si l'obsolescència programada s'inspirés en la pròpia natura? Els éssers vius, per descomptat, però també els éssers inanimats: les muntanyes, les oceans, els minerals, les estrelles i fins i tot l'Univers semblen tenir una durada limitada. Així doncs, potser els fabricants actuals l'únic que fan és desencadenar l'inevitable, avancen artificialment i premeditadament

la data de caducitat. Acceleren l'entropia per guanyar diners. Una pràctica que sens dubte es pot considerar immoral.

Però no tot està perdut. Hi ha qui ha decidit anar a contra-corrent i adoptar una filosofia comercial anacrònica: fabricar productes sense obsolescència programada. Sis anys abans que em regalesin l'Iphone, pels vols de l'any 2006, vaig comprar una bicicleta plegable de la marca britànica Brompton. Han transcorregut 12 anys i no he deixat de pedalar ni de fascinar-me per la robustesa i la durabilitat d'aquesta màquina. Després de milers de quilòmetres funciona com el primer dia sense pràcticament reparacions.

I l'empresa catalana Light & Life encara ha anat més enllà. Sorgida en el sector de la il·luminació ha tingut el coratge de fabricar bombetes sense obsolescència programada. És evident que no duraran una eternitat, però potser només les haurem de comprar una vegada. I encara que tinguin un preu superior a les convencionals, segur que confirmaran la dita que "com que sóc pobre, compro car".

PER SABER-NE MÉS Si us xxxxxxxxxxxxicular de l'home del paraigua, val la pena veure el curt documental *Umbrella man* de poc més xxxxxxxxxxxx Morris per a *The New York Times*. Sobre el magnicidi del president Kennedy, llegiu *JFK, caso abierto*, del periodista Philip Shenon que pubxxxxxxar les fonts i no creure a cegue.

PERE RENOM
Bibièleg, guionista i reporter del programa *Què, qui, com?*